

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Rosa Gypsea, seu auditio verbi divini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

linguā Deum violare. Et uti credenti omnia sunt possibilia, ita non credenti adversa omnia. Animalculum vel minimum, vel atomus unus carnificem agit, cum Dei hostis jugulandus est.

§. V.

Cor, propria fidei domus.

Liceat hic, obsecro, cogitationes meas tutò dicere. Passim omnes jactamus fidem, sed fidei defectu sæpe plurimum laboramus. Fidem ex ore promimus, melius educeretur è corde, propria fidei domo. Hominem mihi date, qui conceptissimis verbis sic sese soleat efferre: Ego Christianus, ego Catholicus, ego Virginis matris Sodalis (& quid non?) Ego sacra Catholica ad usque supremum halitum defendam. Rectè hæc quidem & fortiter dicuntur, si modò seriò & ex ipsis animi fibris dicerentur. Exploremus igitur viri fidem, & videamus, quantum os à corde distet, quantum ficta fides absit à verà.

Dicamus huic viro nummorum tenacissimo: Da, quaeso, huic pauperi unum alterumve florenum aut Philippeum, & pro iis mille recipies in cælo. Nam, Salomone teste, *feneratur Domino, qui miseretur pauperis*. Ergo *perde pecuniam tuam propter fratrem tuum, & abundantissimè recipies illam*.

Prov. c. 19.

vers. 17.

Ecclesi. c. 29.

vers. 13.

Homini qui ficta fides.

Observeate vos jam hominis fidem: vultum contrahit bonus iste vir, & obliquum tueretur, capite abnuit, &: *Melior est, inquit, passer in manu, quam aquila super teetum: moneta præfens res planè affabilis, & incertis omnibus longè præferenda. Pecuniam hic inter pauperes erogatam, in cælo recipiendam credo, at interim servo.*

En fidem, sed languidissimam: credit & non credit.

August. 10. 8.

in psal. 31.

pag. 76.

Si fides, inquit Augustinus, sine dilectione sit, sine opere erit. Nunquid fides tua sterilis erit? si sterilis non es, sterilis non est ipsa.

Luc. cap. 18.

vers. 8.

Quam verè Lucas & ex ore Domini dixit: *Filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terrâ?* Sed fidem boni illius viri ulterius examinemus. Vir iste bonus à carne invitatur ad furtivam libidinem: Hic illi fides ingerit: Hoc facere, est cælum perdere, & ad inferos se sponte precipitare. At ille bonus vir nihilominus hoc audet, & facit. Perinde si diceret: *Quidquid sit de cælo, hoc mihi gratum est, & volupe. En fidem, sed pictam, sed otiosam, hoc est, pæne nullam. Idem hoc amplius ostendimus. Bonus iste vir æmulatorum multos habet, sunt ex iis, qui non leviter eum læserunt. His ille, ut ignoscat, adduci non potest. Fides illum acerrimè hortatur: Nisi tu inimicis tuis omnibus ignoscas, & quidem ex toto corde tuo, neque Deus ignoscat tibi. Actum est, despera cælum, nisi hac Christianâ generositate præstes, te dignum cælo. Nil veniæ speres à Deo, nisi tu prius veniam dederis iis, qui te offenderunt quacumque ratione. At ille contumacissimam spirans vindictam, nullis precibus, nullis fidei præceptis flectitur: mavult mori, quam injuriam non persequi, non ulcisci. En fidem, sed cada-verosam, sed mortuam.*

August.

tom. 4. lib. de

fide & op-

erib. c. 13. fine.

Tom. 10.

serm. 53. post

quam c. 10. dicit. Igitur si ut otiosa est fides sine operibus bonis, ita

init. p. 249. nihil proficiunt opera bona sine fide rectâ. Eleganter cecinit

B. Prosper:

Prosper lib.

Epigram.

Non satis est Domini præcepta evolvere linguâ:

Is meminit legis, qui memor est operis.

O Domine adauge nobis fidem.

ACTIONS FIDEI.

1. Fidei praxis.

1. Sapius exercere fidem circa sublimissimam quatuor illa fidei mysteria sanctissimæ TRINITATIS, Incarnationis Christi, Eucharistiæ, & Resurrectionis. Atque hanc fidem his subinde verbis testari: Credo, o bea-

ta Trinitas, credo te Deum trinum & unum. Credo Christum Dei Filium pro nobis factum hominem. Credo sub panis & vini velamine Deum verè præsentem esse. Credo nos omnes novissimo die redituros, aut ad vitam, aut ad supplicium æternum.

2. Fidem in adversis singulariter sic excitare: Credo Deum melius scire meipso, quid patiar, & velle, ut hoc ipsum, quod me premit, patiar. Credo etiam Deum & posse & velle juvare me. Hunc igitur adiutorem unicè quaram; ille me certò non defecit. Tunc juvabit, & co modo, quo ipsi melius visum fuerit, meum non est auxilii modum aut tempus Deo præscribere.

3. In actionibus bonis exercendis, præsertim in rebus arduarum aggressu, ad Deum per fidem fixissimis oculis suspicere, eumque ut amplissimum actionum nostrarum remuneratorem venerari, nec cupere laboris premium statim accipere, sed illud magnâ fide suo tempore dandum expectare.

4. Quotiescunque è divinis litteris aliquid auditur, aut legitur, iis omnibus ut verbo Dei verbo humilissimum assensum præbere, illud fecerim volendo: Credo, Domine, verissimum esse & optimum, quod dixisti, quod minatus es, quod promissisti, quod prohibuisti.

5. Altissimam & infallibilem profus Dei providentiam, in rebus quidem omnibus extollere, in iis verò maximè, quæ ad eò nobis videntur miranda, ut causas eorum & rationes vix ullas invenire aut assequi possimus, quorum ferè quotidie sunt exempla. Hic illud cum Ecclesiâ ingeminandum: Deus, cujus providentia in sui dispositione non fallitur.

6. Singularissimè Dei in omni loco præsentiam observare, & ad illam mores suos, omnemque vitam studiosissimè componere. Non credit Deum ubique præsentem, qui præsentem Deo facit occultè, quod præsentibus hominibus facere vereretur publicè. Dicitur Hieronymi est: *Non est verè Christianus, qui non audeat in eo statu mori, in quo audeat vivere.*

7. Errores omnes atque hæreses à verâ fide alienas septim ingenti pectore averfari, atque repudiare.

CAPUT V.

Rosa Gypsea, seu, Auditio Verbi divini.

§. I.

Et si Virgo beatissima domi suæ annis triginta concionatorem optimum verè cælo delapsum attentissimè audierit, ejus tamen faciundia satari non potuit. Nec mirum. Tam affabilis eloquentiæ fuit hic concionator, ut cælesti verborum vi & brutas animantes, & surdas rupes, & luctantes ventos, & furibundum mare mulcere potuerit, & ad obsequia promptum reddere. Divinus hic ecclesiastes potuit ex undis provocare cetos, ex aëre fulmina, è cælo devocare sidera, è tumulis devocare mortuos.

Ad divinissimum illum concionatorem igneus Paulus, & disertissimus Chrysostomus, & eruditissimus Augustinus, multos sese infantes dicerent. Hunc Virgo concionatorem annis triginta domi suæ habuit quotidie super mensâ differentem, eumque tantâ fame audit, narrantis ab ore pendens, ut ab eo satari nunquam potuerit. Proinde cum divinus hic Orator in pulverem prodiret, & jam in plateis, jam mediis campis, modò in templo, modò in montibus, modò è navi verba faceret ad circumfusum populum, adfuit & virgo inter frequentissimos auditores, & in conferta turba filium perorantem auscultavit.

Ecquis unquam dicere illam audit? Hæc mihi jam in cælo sapius audita; Ecclesiastes iste quotidie mihi domi est, sub umbrâ quierius dicentis verba excepero. Nil horum. Expleri nunquam potuit audiendo. Et verò hoc unum est.

unum egit, ut nullas filii conciones negligeret. In testimonium est, quod Mathaeus narrat, Christo Domino ad populum perorante, fuisse e numero auditorum qui diceret: *Ecce mater tua, & fratres tui foris stant.* Nec solum Filii verba tam pronis auribus excepit, verum etiam quicquid filium spectabat, quicquid sacram doctrinam sapiebat, id avidissimis auribus accipiebat, velut pabulum futurae meditationis. Hinc quod pastores de Angelis eorumque concentu narraverunt, quod Simeon & Anna de filio, deque luctu futuro vaticinati, id omne consideratura exactius audiebat, Lucā teste, *Maria autem conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo.* Frustra sunt conciones, nisi sequantur ejusdemodi meditationes.

Quod si Virgo beatissima divina Sapientiae mater exhortationes sacras tantā fame appetit, quid par est nos facere rerum caelestium inanes? Hic nemo eximius. Hebraeus Rex David in plurimis praeceptorem habuit spiritum sanctum. Adulterium & homicidium utique non ignoravit esse veritum, nihilominus poenitentiam in decimum usque mensem distulit, dum Nathan eum serā valdeque acerbā exhortatione perculit. Christus ē nubibus concionatur Paulo; nihilominus Paulus ad omnia jam paratus, velut bimulus puer ad Ananiam instruendus mittitur. Cornelium religiosissimum belli duce ad caelestia informat Angelus, eundem tamen prolixius erudiendum committit Petro. Regina Candacis quaestor, qui curru vehens Isaiam legerat, non Angelo sed Philippo traditur instruendus. Moyses qui Deo à secretis & ab intimis consiliis fuit, tamen à seculo homine alienigenā velut puer instituitur, & modum regendi populi docetur. Christus ipse litteratorum medius sedet, audiendo & interrogando se discipulum professus.

§. II.

Sed objicias primò: Jam antè scio, quæ dicturus est Concionator, pridem ea legi, audivi, didici: nil novi sum auditurus. Respondemus: In templis, o bone, non convenitur, ut novi rumores audiantur. Hæc dicit Dominus, clamat Hieremias: *Interrogate de senioribus antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea.* Ingerenda est animo notitia rerum etiam notissimarum.

Objicias iterum, Jam senex sum, & erat in libris exegi. Respondemus: Quis oro tam senex aut doctus, qui non plura nesciat, quam didicerit? At fingamus te doctissimum esse, qui nil eximii discas in concione. Sic quidem ceteros intelligentiā vincas: at ubi voluntas, ubi memoria? hæc monenda sapius, illa ad virtutem assidue impellenda est. Ignosce voci barbaræ sed veræ. Plurima scis *speculative*, vix quidquam *practicæ*. Itaque ideo discenda sunt, quæ in concionibus dicuntur, ut, quæ fuerunt verba, fiant opera.

Tertiò dixeris: Non video mihi tot monitis obtundendus, nam nisi me valde fallo, vitam non ago vitiosam. Sit ita: sed nunquāme illud Seneca legisti: etiam remotis vitiis, quid & quemadmodum debeamus facere, discendum est.

Sed quid prodest, inquis, aperta monstrare, & toties decantata repetere? Plurimum: interdum enim scimus, nec attendimus. Non semper docet sacra exhortatio, sed excitat, sed advertit, sed memoriam reficit, nec elabi patitur scitu necessaria. Pleraque ante oculos posita transimus, sæpe animus etiam aperta dissimulat; proinde quædam illi commendanda, quædam etiam inculcanda sunt. Plurima scimus, sed non facimus. Scis amicitias sanctæ colendas esse, sed non facis. Scis animi submissionem ac patientiam in omnibus exercendam, sed non facis. Scis cogitationes lascivas quamprimum repellendas esse, sed non facis. Scis conjugium pudicè calteque servandum; num quæso id facis? Scis virtutem

A ante nummos querendam; sed non facis. Scis jubente Domino injurias inimicis condonandas; sed non condonas. Scis inimicos etiam esse amandos; sed non amas. Iras, terribilium affectum, comprimendum esse scis; sed non facis. Invidiam ut letalissimum venenum omni modo cavendam esse scis; sed non facis. Scis pigritiam contentis studiis excutiendam; sed non facis. Scis animum sacra confessione sæpius esse lustrandum, sed non facis. Scis gulam inedia subinde castigandam; sed non facis. Plurima esse cavenda & fugienda non nescis, quæ tamen nec caves, nec fugis: Plurima itidem nervis ac viribus omnibus querenda esse atque amplectenda nosti, quæ tamen nec amplecteris, nec quæris.

Ideo reducendus es sæpius ad memoriam: non enim reposita illa esse oportet, sed in promptu. Quæcumque salutaria sunt, sæpe agitari debent, sæpe versari, ut non tantum nota sint nobis, sed etiam parata. Adjice nunc, quod aperta quoque apertiora fieri solent. Omnium honestarum rerum semina animi gerunt, quæ admonitionibus sacris excitantur; non aliter quam scintilla flatu levi adjuta, ignem suum explicat; granum piperis contritum, acrimoniam suam exerit. Erigitur virtus, cum tacta est & impulsā. Præterea quædam sunt quidem in animā, sed parum prompta, quæ incipiunt in expedito esse, cum dicta sunt.

§. III.

Sed objicias quartò, & stylum vertis: Obliviosus sum, inquis, & dictorum pane nihil retineo. Sit & hoc: sed num ideo conciones non adeunda? imò jam tibi multo magis frequentandæ, quod pauciora ex auditis retines. Audi, quæ ad rem narro.

Quidam ē Christianis Philosophis Abbatem de rebus ad animi sanitatem spectantibus consulens: Mi optime Pater, inquit, religiosos viros sæpius interrogavi super animi mei statu & salute. Quidquid autem illi me docent, quidquid præceptionum ingerunt, id brevè evanescit & memoriā paucissima hærent. Abbas duo conspiciat vasa fortè vacua, & mox ad socium adstantem: Ito, inquit, & alter ex his vasis eluito. Ivit, eluit, & loco reposuit. Abbas rursum: Vas, inquit, utrumque affecto. Attulit. Hic Abbas Philosopho: Utrum, ait, è duobus his vasis tibi mundius videtur? Illud, responder, quod modò purgatum est. Ad quæ iterum Abbas: Ita quoque, mi fili, cum animo nostro comparatum est: qui frequenter ac sedulo sacras exhortationes audit, etiam si non omnia ita plenè retineat, ut singulorum meminisse possit, illius tamen animus mundior erit, quàm ejus qui divina monita nec audit, nec ullo audiendi desiderio tenetur.

Ita prorsus est: nam etsi conciones nil novæ doctrinæ suggerant, memoriam tamen renovant, & voluntatem nonnihil agiliorem faciunt ad bene agendum. Habemus interdum utcumque compositum animum, sed residuum & inexercitatum, ad inveniendam officii viam, quam admonitio sacra demonstrat.

§. IV.

Sed objicias quintò: Aut probus est, qui conciones audit, aut improbus. Si probus, jam sponte currit ad optima quæque; quid eum ultra urgeas? si improbus, vix eum hæc admonitiones juvabunt sic vitiis obligatum. Imò verò juvabunt, hoc scilicet ut vitiis liberetur. Non enim extincta in illo indoles naturalis est, sed obscurata & oppressa. Sic tentabit resurgere, & adversus prava nitetur. Modò illum diutina peltis infecerit tantum, non penitus enecuerit. Nam impius, cum in Prov. c. 18. profundum venerit, contemnit: quamvis nec huic quidem conciones negligendæ. Medicina morbos insanabiles non vincit, tamen adhibetur aliis in remedium, aliis in levamentum.

Hic oppones sextò: Quis capiat hanc rerum molem? Infinita præcepta sunt. Falsum est, nam de maximis & necessariis non sunt infinita. Duae tantummodo leges Christiani habent: Ama Deum, ama proximum: Nosti Servatoris vocem: *In his duobus mandatis universa lex pendet & Propheta.* Aut si mavis, unam dumtaxat legem serva, & dicemus te omnium observatorem. Voluntatem tuam ad divinam conforma, & omnibus omnino legibus satisfactum erit.

Matt. c. 22.
vers. 40.

Conciones
non sunt
negligen-
dæ.

Oppones septimò: Multi conciones audiunt, nec tamen meliores evadunt. Esto, quid tum? Num ergo conciones liberi non sunt negligendæ? non ideo hæc nullo sanant, quia non omnes. Ego aliter & melius quam tu, ita ratiocinor: Multi, qui conciones audiunt, parum sanctè vivunt; at nulli, qui conciones negligunt, sanctè vivere possunt. Examina rem, & ita esse comperies. Ubi rectissime dico: Multi juvenes citò moriuntur, at nulli senes diu vivere possunt. Sic affirmat ajo: Quisquis sacras conciones temere negligit, aut homo sui sensus ac cerebri est, aut certè intus & in cute nequam est. Nam hic talis legere non solet, quæ vitam morisque instruant, si nec audiat quidem, homo frugi nunquam erit. Mens bonâ cultura eger; vera virtus nemini gratis venditur. Quisquis doctrinam sacram fugitat, licet viri boni speciem præ se ferat, vir bonus certò non erit, cum avertetur ea, quæ virum bonum faciunt. Animos vix ulla res honesta magis inducit, dubioque in pravam inclinabiles revocat ad rectum, quam Divini Verbi auditio. Pars virtutis disciplinâ constat, pars exercitatione: & discas oportet, & quod didicisti, agendo confirmes. Virtutis contemplatio virtuti non sufficit, nisi sequatur & actio. Ergo si recta actio virtuti necessaria est, rectas autem actiones institutio sacra & concio demonstrat, institutio quoque ac concio virtuti necessaria erit. Varia nos vitia impellunt, opiniones falsæ circumsonant, ideo crebris monitionibus opus, quæ vitia cohibeant, eximant opiniones.

Concio est
necessaria
virtuti.

Obducis octavò, & ais: Unde mihi constar, ea, quæ in concionibus audio, à Deo monita esse, & purum putum Dei verbum? Vide, res extra dubium est. Magister veritatis id expressissime docens: *Super cathedram Moysi, inquit, sederunt Scribæ & Pharisei: Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate & facite; secundum opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, & non faciunt.* Audis doctrinam eorum, non vitam esse attendendam, qui legitimum docendi ius acceperint. Atque uti Pharisei ac Scribæ super cathedram Moysi, sic Concionatores, quos audis, super cathedram Apostolorum sedent. Ergo, quæcumque tibi dixerint, serva & fac. Doctrina horum talium proba est, etsi vita nonnunquam improba.

Matt. c. 23.
v. 2. & 3.

§. V.

1. Thess. c. 2.
vers. 13.

Paulus hæc expressissime confirmans: *Cum accepissetis, inquit, à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei.* Observa dictum, *Sicut est verè verbum Dei*, illud scilicet quod ab hominibus auditur. Rarissimi fuerunt, ad quos Deus sine interprete locutus est. Ideo Siracides: *Qui timet Dominum, inquit, excipiet doctrinam ejus, à quocumque demum doctrina Domini tradatur, sive ab ipso Domino, sive ab ipso interprete.*

Ecclesi. c. 32.
vers. 18.

Deus vult
ut inter
homines
alter alteri
se subji-
ciat.

Atque ut probè noverimus, esse maximi momenti, conciones non temere negligere, mentem Dei ac voluntatem necesse est exploratam hac in re habeamus. Mens Dei est: Vult amantissimus Pater, ut inter homines alter alteri se subiciat, alter ab altero discat, iste illius se discipulum fateatur, ut eâ ratione submissio animi & modestia conservetur in gente humanâ. Qui conciones aspernatur, satis sibi doctus est, impatiens Magistri, nullius se discipulum gerit, ipse seipsum erudit. Hanc profectò arrogantiam non tolerat Deus; non impunè

A fert, quisquis hac in re Christianæ submissionis oblitus se sibi magistrum præficit. Hoc è plurimorum exemplis licet dicere, & eorum etiam quos ipsi novimus.

Plurimos non levi manu flagellavit Deus, qui conciones Dei quæ verbum aut contemptu, aut cetè neglectu non audierunt. Hos tales Deus adeò luculentis affecit pœnis, ut & ipsi punitos se sentirent, & alii cernerent.

Narrat Jacobus à Vitriaco Tusculanus Præsul, purpuratus Pater, fuisse virum, qui vel nausæ divini verbi vel negligentia conciones pertinaciter fugebat. Mortem fugere potuit, sed non effugere. Ergo mortuus est, & ritu Catholico ad templum delatus. Cumque hic Sacerdotes iusta funeri perfolvere, & exequias ordirentur reddere, prodigium ingens in signo pendens in cruce affixi instar hominis vivi se movere, brachia è cruce solvere, manus auribus admove, digitis aurem utramque obturare, perinde si voce clarissima illud diceret: Non patiens loqui. Atque istud spectârunt, quotquot aderant, & artoniti obstupuerunt. Sacerdos inferiorum præles ad populum versus: Non latet vos, inquit, hunc virum divini verbi fuisse contemptorem, nec unquam persuaderi potuisse, ut Christiano more conciones frequentaret. En signum luculentum divinæ indignationis! Aurem suas obturat Deus, ne audiat preces nostras. Desinamus igitur incassum ei parentare. Dei hostis est, loco, quo dignus est, humetur. Sic elatus è templo, humo profanè defossus est. Quam ergo verè Siracides dixit: *Qui timet Dominum, excipiet doctrinam ejus: Qui non timet, non excipit.* Confer, obsecro, mi Lector, hæc dicta cum iis, quæ in Zodiaco nostro, Symbolo sexto monemus: Confer, oro, & expende. Nunc ad instituti nostri rationem agendi modum subjungimus.

B

C ACTIONES SEDVLITATIS IN AUDIENDO DEI VERBO.

1. Apud animum suum statuere nullam penitus concionem negligere, nisi grandis ab eâ necessitas abducatur. Hæc enim auditio sanctioris vitæ maximum est adiumentum.

2. Dum ad concionem itur, in suam intentionem inquire: Cur, quæso, concionem adis? an ut inde fias doctior, an ut melior? scito ad templum te ire, non ad scholam, & eo sine ire, ut inde redeas, si non sanctior, saltem ad virtutem promptior.

3. Sub concione dormire, confabulari, litteras legere, animo evagari, Christiana sedulitas non solet. Hæc oscitantis animi, & cælestia nausæantis signa sunt.

4. Cum quis se occupatissimum putat, ipse sibi dicat: Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga pluma; porro unum est necessarium. Ideo negotia & occupationes, si moram ferant, in tempus aliud differ.

5. Suos etiam domesticos, uxorem, liberos, famulos, quin familiam totam ad concionem trahere, & hanc auditionem illis vel invitis imperare. Ubi domum redierint, super auditâ concione examinare.

6. Tempore concionis divino sacrificio interesse, seta concionem autem temere consultoque negligere, est, quod dicimus, sublegere pelles, & calceos in stipem expendere; spoliare vestitum, & spoliis vestire nudum. Oportet hoc facere, sed illud non omittere.

7. Ad sacras conciones gulam asserre profanam, turpe est. Hic pietas locum habeat, non curiositas: hic non tam spectanda est facunda & eloquens, quam religiosa & fervens dictio. Deus est qui docet, sed lingua vitæ humanæ.

8. Cupere, quæ licet, imitari illa tot millia hominum, qui imprans & incenati Christum concionantem secuti ab ore dicentis pendebant. Conciones breves, & cænas

cenar optare longas, aut adeo ad prandium properare, argumentum est animi ad divina male affecti.

9. Ob debitam in Dei verbum reverentiam nullum è Dominicis ac festis diebus pratermittere, si id ullo modo fieri possit, quin singulari hoc cultu afficiatur, & concio audiat. Morbus aut molestia levior ab audienda concione non excusant. Imitemur matrem Domini, & conservemus omnia verba hæc, conferentes ea in cordibus nostris.

CAPUT VI.

Rosa è saccaro, seu, Gaudium spiritus.

§. I.

Virgo sapientissima amoris castissimi has esse leges non ignoravit, Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Hanc ob causam in aedes Zachariæ lata subit, & lætitiæ plurimum domesticis universis attulit, ipsi adeo infanti maternis viscibus etiamnum abdito: nondum natus jam saltabat; nondum gradi poterat, & jam præcurrere conabatur; nondum loqui sciebat, jamque vociferari moliebatur.

Quid porro celestis gaudii non sensit Virgo beatissima nocte illâ, quâ filium suum enixa, Angelorū media, non tam stabulum habitavit, quàm cælum? Quantum hoc gaudiorum purissimum saccarum auxit pastorum accursus, adventus regum? Quamdiu verò Christum infantem, Christum jam juvenem, jam virum domi secum habuit, incredibili utique gaudio delibata saccaro victitabat, cujus dulcedo nulli mortaliū antehac explorata. Tristitiæ aliquid fortè fenserit, cum æterna sapientia Christus maternâ domo exiens in lucem ac publicum se dedit, noscendus orbi, unâ tamen matris gaudium auxit, cum audiret illa concionantem filium, cum cerneret novam condi Ecclesiam, beatorum augeri numerum, divinam ampliari gloriam. Hic Virgo sanctissima indubiè suum illud celeste melos, Magnificat anima mea Dominum, centies, sexcenties, milles ingeminare, divinam bonitatem extollere, novis in dies gaudiis affluere, cælum inambulare.

Cantuariensis Antistes & Martyr Thomas, ut integerrimam Virginem velut recentibus gaudiis perfunderet, hos versus conscripsit ævi sui stylo.

1. Gaude Virgo mater Christi, quæ per aurem concepisti Gabriele marito.
2. Gaude, quia Deo plena peperisti sine poenâ cum pudoris lilo.
3. Gaude, quia oblatio; Magorum & devotio, exhibetur filio.
4. Gaude, quia tui Nati, quem videbas mortem pati, fulget Resurrectio.
5. Gaude, Christo ascendente, qui in cælum, te vidente, motu fertur proprio.
6. Gaude, quia Paraclitus demissus fuit calvus in tuo Collegio.
7. Gaude, quæ post Christum scandis, & est honor tibi grandis in cali palatio.

His consideratis jure meritissimo Marti divinæ nomen assignamus EXHILARATRICES. Ea res originem hanc habuit. Anno Christiano millesimo centesimo trigésimo quarto, tres viri è Germaniâ bellicam expeditionem secuti in Palestinam, demum & in Ægyptum delati sunt. Hos Sultanus in vincula dedit: ubi beatissimæ Virginis Mariæ iconem nacti, maximâ in Deum Deiçue Matrem fiduciâ fuerunt. E vinculis liberati imaginem secum asportarunt, quæ demum etiam miraculis clara singulari venerationi esse cepit, & ut honestius servaretur, sacellum ei conditum, in quo servata. Mox ingens illuc hominum concursus, hinc datus loco titulus: Ad D. Virginem Exhilaratricem. Verè celestis

A Domina Virgo Maria Exhilaratrix, verè fons gaudiorum, quæ summum & unicum humanæ gentis gaudium in orbem edidit.

Divinus Paulus gaudii radicem monstrans: *Fructus Galat. c. 5. autem spiritus, inquit, est charitas, gaudium, pax, patientia, vers. 22.* &c. Ubi Charitas, ibi gaudium. Idcirco Christus. *Si diligeretis me, inquit, gauderetis utique. Charitas in virgine maxima, ergo & gaudium. Quippe nî gaudeat immensum, qui gaudia sibi nunquam defutura præciat? Spes certa beatitudinis æternæ, dignissima est constantis causâ gaudii. Eò Servator velut digitum intendens: Gaudete, inquit, & exultate, quia nomina vestra scripta sunt in cælis. Virgo beatissima non speravit, sed scivit ex Angeli ore se plenam gratiâ, & ab omni ævo beatitudini destinatam: inde illius gaudium sincerum, perpetuum; tamen oculis profluerent lacrymæ. De diversis gaudiorum causis & fontibus in beatissimâ Matre, hoc loco paucula, eaque summatim & compendio sunt addenda. Sed Vallam, pie Lector, cum suis vocalis jubemus multum valere. Pietas hîc magis quàm latinitas spectanda. Verum priusquam gaudii fontes aperiamus, potissimas meroris causas exponemus.*

§. II.

Beatissimæ Virginis Matris Mariæ

Præcipui XV. merores.

1. Josephi cogitata conjugis dimissio. *Matth. c. 1. vers. 19.*
2. Circumcilio Christi infantis, & prima sanguinis effusio. *Luc. cap. 2. vers. 21.*
3. Simeonis vaticinium: Tuam ipsius animam pertransibit gladius. *Ibid. v. 34.*
4. Fuga in Ægyptum subito & nocte suscepta. *Matth. c. 2. vers. 14.*
5. Septennium, vel, ut probabilis, quinquennium in Ægypto toleratum, & reditus in Galilæam non sine metu Archelai. *Ibid. v. 15.*
6. Christus duodecennis triduo amissus. *Luc. cap. 2. vers. 42.*
7. Christi ad mortem proficiscientis valedictio, quam vetus Ecclesiæ sensus pie recolit propitius Parascives. Hoc ita factum esse, rationi valde congruum, cum Christus toties Apostolos suæ passionis monuerit. *Matth. c. 20. vers. 32.*
8. Nuntius de Filio capto. Hic meror principium fuit multigeni meroris, & hoc ipso nomine acerbus gravis. *Luc. cap. 18. vers. 31.*
9. Flagellatio filii acerrima & crudelissima, ab ipsâ matre Virgine visa, ut vult S. Birgitta l. 1. Revelat. c. 10. *Matth. c. 27. vers. 27.* aut certè audita, ut alii.
10. Monstratus ab alto filius, cum dicto: Ecce homo. *Ioan. cap. 19. vers. 5.* Ad hoc spectaculum virgo Mater turbæ immixta, quid fenserit, cogitari potest, dici non potest.
11. Iter in montem Golgotham maestissimum, & Luc. cap. 23. Domini Jesu crucem bajulantis verba ad plangentes feminas. *vers. 27.*
12. Crucifixio Domini. Et hîc quidem virgineum pectus multiplex affectu dolor ex aspectu & auditu haustus. Utique omni clavo dirius penetravit illud: Ecce filius tuus. Et tamen stabat Virgo mater afflictissima, audiens, cernens infanda. *Ioan. c. 19. vers. 25 & 26.*
13. Christi mortui è cruce in gremium matris depositio; contemplatio vulnerum, & fletus super mortuum. *Matth. c. 27. vers. 57.*
14. Sepultura Domini Jesu, recessus à sepulchro, lugubres gemitus usque ad auroram nostri Pascharis. *Marci c. 15. vers. 46.*
15. Abitus filii in Ascensione. Hîc verè videtur cor matris fuisse avulsum inter gaudia & lacrymas. *Ioan. cap. 19. vers. 41 & 42. Act. cap. 1. vers. 9.*

Ejusdem matris Virginis

Præcipua XV. Gaudia.

1. Annunciatio Gabrielis Archangeli. *Luc. cap. 1. vers. 26.*
2. Visitatio cognatæ Elisabeth. *Ibid. v. 39.*

T t t 4

3. Nati-